

Ders 5: Eleştiri İle Baş etmek

Kavramlar

Eleştiriler yapıcı olabilir.

Eleştiriler ile etkin bir biçimde baş etmek, davranışlarımızın sorumluluğunu aralar gerçekleştirebilir.

Adil olmayan bir eleştiri ile saygılı bir biçimde baş etmek problem çözümüne yardımcı olur.

Günlük dille ilgili kavramlar: eleştiri, yapıcı

Amaçlar

Bu derste öğrenciler:

- Adil olmayan eleştiri ile baş etme becerilerini tanımlayabilecek,
- Adil olmayan eleştiriye saygılı bir biçimde karşılık verebileceklerdir.

Malzemeler

Bu derste aşağıdaki malzemelere ihtiyacınız olacaktır:

- Posterler: “Kızgınken Ne Yapmalı?”, “Problemleri Nasıl Çözeriz?”
- Büyük boy kâğıt ve kalem
- *İkinci Adım*’dan Eve: Anne-Baba Formu (Ek J, sf. 112), Öğrencinin Kendini Değerlendirme Ev Formu (Ek J, sf. 111)

Öğretmene Notlar

Çocuklar ve yetişkinler eleştiriye genellikle olumsuz olarak algırlar. Eleştiriye karşı tutumumuz onunla nasıl baş ettiğimizi belirler.

Öğrencilerinizle birlikte eleştirinin yapıcı tarafını keşfetmeye çalışın. Sınıfta yaptığınız canlandırmaları öğrencileriniz değerlendirirken, sizin sergilediğiniz tutum bu derste anlatılanların vurgulanmasına yardımcı olacaktır.

Öykü ve Tartışma

Bugün eleştiri ile nasıl baş edeceğimizi öğreneceğiz.

1. Eleştiri ne demektir? (Eleştiri birisinin sizin bir hatanızı fark etmesi veya kendinizi nasıl geliştirebileceğiniz hakkında size geri bildirim vermesidir). **Eleştirinin aşağılamadan farkı nedir?** (Aşağılamak sizi utandırmak veya hor görmek amacını güden davranış veya sözlerdir).

CEMRE

Fotoğrafi gösterin. **Cemre’nin babası ona son zamanlarda ev işlerinde üzerine düşeni yapmadığını söyledi. Ona üzerine düşeni yapması gerektiğini anlattı.**

2. Cemre’nin babası onu eleştiriyor mu yoksa aşağılıyor mu? (Eleştiriyor.) **Bunun bir aşağılama değil de eleştiri olduğunu nasıl anlıyoruz?** (Çünkü babası ona kendini nasıl geliştirebileceğini anlattı. Babası onu utandıracak veya kişiliğine yönelik olumsuz bir şey söylemedi.)

3. Sizce Cemre babası onu eleştirdiğinde kendini nasıl hissetmiştir? (Utanmış, kızmış, hayal kırıklığına uğramış, üzgün.)

4. Cemre bu durumda olumlu bir tavır sergilemek için kendine ne söyleyebilir? (“Sakin ol”, “Belki de babamın dediğini düşünmeliyim”, “Biraz daha çaba göstermem gerek”.)

Birisi sizi eleştirdiğinde, önce o kişinin ne dediğini ve neden böyle dediğini düşünün. Size yapılan eleştiriler yapıcı ve size yardım etmek için olabilir.

5. Sizce Cemre’nin babası onu neden eleştirmiştir? (İyi alışkanlıklar geliştirmesine yardımcı olmak istemiştir.)

6. Cemre babasının eleştirisinin yardımcı olabileceğine karar veriyor. Sizce şimdi Cemre ne yapabilir? (Özür diler. Daha çok uğraşır.)

7. olursa, ne olur? “Problemleri Nasıl Çözeriz?” posterinin 3. adımını kullanarak çözüm yollarını değerlendirin.

8. Sizce Cemre ne yapmalı?

Eleştiriler bize bazen yardımcı olabilirken, bazen olmaz. Bazen insanlar bizi eleştirir ve biz bu eleştirilerin adil olmadığını düşünüyoruz.

9. Eğer Cemre çok çalışsa ve ev işlerinde üzerine düşeni yapsaydı ama yine de babası onun üzerine düşeni yapmadığını söyleseydi ne olurdu? (Babasına saygılı bir biçimde ev işleri için çok çalıştığını söyleyebilir. Babasına üzerine düşen görevleri daha iyi yapabilmesi için ne yapabileceğini sorar.)

Şimdi eleştiri ile baş edebilmek için izlediğimiz bazı adımları yazalım. Öğrenciler kendi beceri adımlarını belirlerken onlara yol gösterin. Öğrencilerin fikirlerini büyük boy kâğıda yazın. Olası adımlar şunlar olabilir: 1. Sakinleşmek. 2. Eleştiri yapan kişinin ne dediğini düşünmek ve eleştirinin doğru ve adil olup olmadığına karar vermek. 3. Eğer eleştiri doğru ise özür dilemek ve kendimizi nasıl geliştirebileceğimizi sormak. 4. Eğer eleştiri adil değilse, saygılı bir ses tonu ile bunu açıklamak, daha sonra bir çözüm yolu bulmak için problem çözme becerilerini kullanmak.

Canlandırma

Şimdi birilerinin sizi eleştirdiği bazı durumları canlandıracağız. Önce, ben babasının eleştirisi ile baş eden Cemre’yi canlandıracağım. Cemre’nin babasını canlandırmak üzere gönüllü bir öğrenci seçin.

Öğrencilere örnek olarak ilk adımı siz atın. Sınıfta belirlemiş olduğunuz beceri adımlarını izleyerek Cemre’nin rolünü oynayın.

Senaryo 1

Babayı oynayan öğrenci: “Cemre, dünkü gazeteleri eski gazeteleri kaldırdığımız yere koymamışsın. Bugün hepsini bir araya toplaman lazım” dediğinde, üç kez derin nefes alın ve kendi kendinize şöyle söyleyin: **Sanırım babam haklı. Üzerime düşen bu görevi daha iyi yapabilirdim.** Babayı oynayan öğrenciye: **Üzgünüm babacığım. Acelem vardı. Bugün hepsini bir araya toplarım deyin.** Babayı oynayan öğrenci: **Teşekkürler. Bazen acele etmek işlerin yarım kalmasına neden olabilir”** der.

Senaryo 2

Babayı oynayan öğrenci: “Cemre, evde hala toplanmayan gazeteler var, bu senin görevin ve bu konuda daha iyi bir iş çıkarman lazım.” Üç kez derin nefes alın ve kendi kendinize şöyle söyleyin: **Gazeteleri toplamak için çok uğraşmıştım. Bence babamın bu eleştirisi adil değil.** Babayı oynayan öğrenciye, saygılı bir ses tonu ile: **Gazeteleri toplamak için çok uğraşmıştım babacığım. Evde çok gazete vardı ve evin büyük bir kısmı toplanmış gözüküyor deyin.**

Şimdi öğrencilerin uygulamasını isteyin. **Önce diğer kişinin eleştirisinin doğru olduğu bazı canlandırmalar yapacağız. Sonra, eleştirinin doğru veya adil olmadığı durumları canlandıracağız.**

- Öğretmeniniz sıranızın çok dağınık olduğunu söylüyor.
- Anne babanız çok gürültü yaptığınızı söylüyor.
- Arkadaşınız oyunu kuralına göre oynamadığınızı söylüyor.

Özet ve Kapanış

Bugün eleştiri ile nasıl baş edebileceğimizi öğrendik. Bazen eleştiri yapılması bize yardımcı olabilir ve kendimizi nasıl geliştirebileceğimizi gösterir. Bazı zamanlarda ise eleştiriler adil olmayabilir ve kendinizi nasıl hissettiğinizi söylerken insanlar sizi dinlemezler bile. Her iki durumda da problem çözme adımlarını eleştiri ile baş etmek için kullanabilirsiniz.

İkinci Adım’dan Eve

Anne-Baba Formu*, Öğrencinin Kendini Değerlendirme Ev Formu*

*Sosyal beceri olarak “Eleştiri ile Baş Etmek” yazın ve boşlukları sınıfta oluşturduğunuz beceri adımları ile doldurun.

Öğrenme Aktarımı

Yapıcı eleştiride bulunurken öğrencilerinizi eleştirinizin geçerli ve adil olup olmadığını belirtmeye teşvik edin. Onlara kendilerini geliştirmeleri için üzerinde durmaları gereken alanların farkında olmaları gerektiğini hatırlatın.

Ek Etkinlik Önerisi

Öğrencilerden geliştirmeleri gerektiğini düşündükleri bir alan seçmelerini isteyin, evde bir iş yapmak veya ev ödevini zamanında bitirmek gibi. Onları seçtikleri alanda kendilerini geliştirmek için bir hafta süresince bu alana odaklanmaya teşvik edin. Bunu nasıl yaptıklarıyla ilgili bir günlük tutmalarını isteyin.

